

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (čtvrtého senátu)

8. září 2022*

„Řízení o předběžné otázce – Ochrana druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi – Nařízení (ES) č. 338/97 – Článek 8 odst. 3 písm. d) – Pojem ‚exempláře živočišných druhů narozené a odchované v zajetí‘ – Nařízení (ES) č. 865/2006 – Článek 1 bod 3 – Pojem ‚chovné hejno‘ – Článek 54 bod 2 – Založení chovného hejna – Kontrola rodového původu“

Ve věci C-659/20,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Nejvyššího správního soudu (Česká republika) ze dne 25. listopadu 2020, došlým Soudnímu dvoru dne 4. prosince 2020, v řízení

ET

proti

Ministerstvu životního prostředí,

SOUDNÍ DVŮR (čtvrtý senát),

ve složení C. Lycourgos, předseda senátu, S. Rodin (zpravodaj), J.-C. Bonichot, L. S. Rossi a O. Spineanu-Matei, soudci,

generální advokátka: L. Medina,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za ET P. Pařilem, advokátem,
- za českou vládu L. Dvořákovou, M. Smolkem a J. Vláčilem, jako zmocněnci,
- za slovenskou vládu S. Ondrášikovou, jako zmocněnkyní,
- za Evropskou komisi P. Ondrůškem a C. Valero, jako zmocněnci,

* Jednací jazyk: čeština.

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 3. března 2022,
vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 1 bodu 3 a čl. 54 bodu 2 nařízení Komise (ES) č. 865/2006 ze dne 4. května 2006 o prováděcích pravidlech k nařízení Rady (ES) č. 338/97 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi (Úř. věst. 2006, L 166, s. 1, a oprava Úř. věst. 2007, L 211, s. 30).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci řízení o kasační stížnosti, v němž proti sobě stojí ET a Ministerstvo životního prostředí (Česká republika) a které se týká udělení výjimky ze zákazu obchodních činností pro pět exemplářů papouška ary hyacintového (*Anodorhynchus hyacinthinus*).

Právní rámec

Mezinárodní právo

- 3 Úmluva o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a rostlin, podepsaná ve Washingtonu dne 3. března 1973 (*Recueil des traités des Nations unies*, sv. 993, č. I-14537, dále jen „úmluva CITES“), má za cíl zajistit, aby mezinárodní obchod druhy zařazenými v jejích přílohách, jakož i jejich částmi či výrobky z nich, neohrožoval ochranu biologické různorodosti a spočíval na udržitelném využívání volně žijících druhů.
- 4 Úmluva CITES, jejíž stranou se Evropská unie stala dne 8. července 2015, byla v rámci Unie uplatňována od 1. ledna 1984 na základě nařízení Rady (EHS) č. 3626/82 ze dne 3. prosince 1982 o provádění Úmluvy o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a rostlin ve Společenství (Úř. věst. 1982, L 384, s. 1). Toto nařízení bylo zrušeno nařízením Rady (ES) č. 338/97 ze dne 9. prosince 1996 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi (Úř. věst. 1997, L 61, s. 1; Zvl. vyd. 15/03, s. 136), jehož čl. 1 druhý pododstavec stanoví, že se nařízení použije v souladu s cíli, zásadami a ustanoveními úmluvy CITES.
- 5 Článek II úmluvy CITES, nadepsaný „Základní ustanovení“, v odstavci 1 stanoví:
„Příloha I zahrnuje všechny druhy ohrožené vyhubením, které jsou nebo mohou být obchodem nepříznivě ovlivňovány. Obchod s exempláři těchto druhů musí být předmětem zvlášť přísných opatření, aby nadále neohrožoval jejich přežití, a může být povolován jen za výjimečných okolností.“
- 6 Od 22. října 1987 je v příloze I úmluvy CITES zařazen druh ara hyacintový.

- 7 Odstavec 1 usnesení 10.16 přijatého Konferencí smluvních stran úmluvy CITES (dále jen „usnesení Konference smluvních stran 10.16“), nadepsaný „Pojmosloví“, v písmeni c) stanoví:

„[Konference smluvních stran úmluvy CITES] PŘIJÍMÁ následující definice výrazů použitých v tomto usnesení:

[...]

- c) ‚chovným stádem (hejnem)‘ určitého zařízení se rozumí souhrn živočichů v zařízení, kteří jsou používáni k rozmnožování [...]“

- 8 Odstavec 2 tohoto usnesení, nadepsaný „Výraz ‚odchovaný v zajetí‘“, v písm. b) bodě ii) části A stanoví:

„[Konference smluvních stran úmluvy CITES] ROZHODUJE,

[...]

- b) že výraz ‚odchovaný v zajetí‘ se vykládá tak, že označuje pouze exempláře – v souladu s jejich definicí obsaženou v čl. I písm. b) [CITES] – narozené či jinak odchované v kontrolovaném prostředí a použije se na ně pouze tehdy, pokud

[...]

- ii) ke spokojenosti příslušných orgánů země vývozu bylo chovné stádo (hejno):

založeno v souladu s ustanoveními úmluvy CITES a s příslušnými vnitrostátními zákonnými ustanoveními a způsobem, který nebyl na újmu přežití druhu ve volné přírodě.“

- 9 Odstavec 5 písm. a) usnesení 12.10 přijatého Konferencí smluvních stran úmluvy CITES (dále jen „usnesení Konference smluvních stran 12.10“) stanoví:

„[Konference smluvních stran úmluvy CITES] ROZHODUJE,

- a) že zařízení může být zaregistrováno postupem stanoveným v tomto usnesení, pouze pokud v něm odchovávané exempláře mohou být kvalifikovány jako ‚odchované v zajetí‘ v souladu s ustanoveními usnesení Konference smluvních stran 10.16 (Rev.).“

- 10 Příloha I usnesení Konference smluvních stran 12.10, nadepsaná „Informace k registraci zařízení poskytované sekretariátu výkonným orgánem“, obsahuje seznam šestnácti kategorií údajů, které musí být oznamovány sekretariátu CITES a mezi něž patří mimo jiné jméno či název a adresa vlastníka a správce zařízení pro chov v zajetí, datum zřízení a popis objektů, v nichž je stádo (hejno) umístěno a které mají zamezit úniku exemplářů.

Unijní právo

Nariadení č. 338/97

- 11 Bod 10 odůvodnění nařízení č. 338/97 zní:

„vzhledem k tomu, že k zabezpečení co nejširší možné ochrany druhů podle tohoto nařízení je nutno definovat ustanovení pro regulování obchodu s exempláři těchto druhů, jejich přemísťování v rámci Společenství a podmínek pro jejich ubytování; že potvrzení vydávaná na základě tohoto nařízení, která přispívají k regulování těchto činností, se musí řídit společnými pravidly týkajícími se vydávání, platnosti a používání“.

- 12 Článek 1 nařízení č. 338/97, nadepsaný „Cíl“, v prvním pododstavci stanoví:

„Cílem tohoto nařízení je chránit druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a zaručit jejich zachování regulováním obchodu s nimi podle ustanovení následujících článků.“

- 13 Článek 8 tohoto nařízení, nadepsaný „Ustanovení týkající se regulace obchodních činností“, v odstavcích 1 a 2 a odst. 3 písm. d) stanoví:

„1. Nákup, nabízení ke koupi, nabývání pro obchodní účely, veřejné vystavování pro obchodní účely, využívání pro obchodní zisk a prodej, držení za účelem prodeje, nabízení k prodeji nebo převážení za účelem prodeje exemplářů druhů zařazených do přílohy A je zakázáno.

2. Členské státy mohou zakázat držení exemplářů, zejména živých zvířat druhů zařazených do přílohy A.

3. V souladu s požadavky jiných právních předpisů Společenství o ochraně volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin může být ze zákazů uvedených v odstavci 1 udělena případ od případu výjimka ve formě příslušného potvrzení vydaného výkonným orgánem členského státu, ve kterém se exempláře nacházejí, pokud:

[...]

d) se jedná o exempláře živočišných druhů narozené a odchované v zajetí nebo uměle vypěstované exempláře rostlinných druhů, případně pokud jde o části nebo odvozeniny takových exemplářů [...]"

- 14 V příloze A tohoto nařízení je zařazen druh *Anodorhynchus*, který zahrnuje živočichy pod obecným názvem „ara“.

Nariadení č. 865/2006

- 15 Bod 1 odůvodnění nařízení č. 865/2006 zní:

„Mají být přijata ustanovení pro provádění nařízení (ES) č. 338/97 a k zajištění plného souladu s ustanoveními [úmluvy CITES].“

16 Článek 1 tohoto nařízení, nadepsaný „Definice“, v bodě 3 stanoví:

„Pro účely tohoto nařízení se kromě definic stanovených v článku 2 nařízení (ES) č. 338/97 použijí rovněž tyto definice:

[...]

3. ‚chovným stádem (hejnem)‘ se rozumějí všichni živočichové v chovném zařízení, kteří jsou používáni k rozmnožování.“

17 Článek 54 tohoto nařízení, nadepsaný „Exempláře živočišných druhů narozené a odchované v zajetí“, v bodě 2 stanoví:

„Aniž je dotčen článek 55, exemplář živočišného druhu je možné považovat za exemplář narozený a odchovaný v zajetí pouze tehdy, jestliže je příslušný výkonný orgán po konzultaci s příslušným vědeckým orgánem členského státu ubezpečen, že jsou splněna tato kritéria:

[...]

2. chovné stádo (hejno) bylo založeno v souladu se zákonnými ustanoveními platnými v době získání a způsobem, který nebyl na újmu přežití příslušného druhu ve volné přírodě.“

18 Článek 55 nařízení č. 865/2006, nadepsaný „Stanovení rodového původu“, stanoví:

„Pokud pro účely článku 54, čl. 62 odst. 1 nebo čl. 63 odst. 1 považuje příslušný orgán za nezbytné zjistit rodový původ (předky) živočicha pomocí analýzy krve nebo jiné tkáně, zajišťuje se taková analýza nebo nezbytné vzorky způsobem stanoveným tímto orgánem.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

19 ET chová v České republice papoušky. Dne 21. ledna 2015 požádal ET příslušný krajský úřad (Česká republika) o udělení výjimky ze zákazu obchodních činností pro pět exemplářů papouška ary hyacintového (*Anodorhynchus hyacinthinus*) narozených v roce 2014 z jeho odchovu.

20 Prarodiče těchto papoušků (dále jen „prarodičovský pár“) byli nejprve dovezeni jistým uruguayským státním příslušníkem do Bratislavy (Slovensko) a poté je FU v červnu 1993 převezl autem do České republiky, a to za okolností neslučujících se s úmluvou CITES.

21 Během cesty do České republiky bylo vozidlo na hranici zastaveno celníky a prarodičovský pár byl následně zabaven správním rozhodnutím. Toto správní rozhodnutí nicméně zrušil Vrchní soud v Praze (Česká republika) v roce 1996.

22 Příslušný správní orgán tedy vrátil prarodičovský pár FU, který jej poskytl jako výpůjčku další osobě, GV. GV z něj v roce 2000 odchoval pár (dále jen „rodičovský pár“). ET získal tento pár od GV během téhož roku; platnost převodu vlastnictví nebyla zpochybněna.

23 Výjimku, o kterou ET žádal dne 21. ledna 2015, mu příslušný krajský úřad odmítl udělit, přičemž se opíral o stanovisko Agentury ochrany přírody a krajiny ČR vypracované k otázce, zda ET získal chovné hejno v souladu s čl. 54 bodem 2 nařízení č. 856/2006. Podle tohoto stanoviska nebylo

možné se ubezpečit o založení tohoto hejna v souladu se zákonnými ustanoveními, protože v registračních listech z roku 1998 uvádějících prarodičovský pár byla řada nesrovnalostí a nebyly v nich uvedeny další informace o původu předmětných exemplářů.

- 24 ET podal proti tomuto odmítavému rozhodnutí odvolání, v němž tvrdil, že příslušný krajský úřad vyložil pojem „chovné hejno“ nesprávně, neboť podle ET takové hejno tvoří jen rodičovský pár a jeho potomci, a úřad tudíž nebyl oprávněn zkoumat původ prarodičovského páru.
- 25 Ministerstvo životního prostředí odvolání zamítlo s tím, že způsob získání prarodičovského páru je klíčový a že ET nelze výjimku udělit, protože není schopen prokázat původ tohoto páru.
- 26 ET podal proti rozhodnutí o zamítnutí odvolání žalobu u Krajského soudu v Hradci Králové (Česká republika).
- 27 Krajský soud v Hradci Králové tuto žalobu zamítl s odůvodněním, že obchod s papoušky druhu *Anodorhynchus* může být povolen jen při kumulativním splnění podmínek stanovených v článku 54 nařízení č. 865/2006. Podle něj však žádná z podmínek uvedených v čl. 54 bodě 2 uvedeného nařízení nebyla v projednávaném případě splněna.
- 28 Krajský soud v Hradci Králové ve svém rozsudku konkrétně konstatoval, že ke dni, kdy byl prarodičovský pár dovezen do České republiky, už úmluva CITES v tomto členském státě platila a byla prováděna prostřednictvím vnitrostátních právních předpisů. Krajský soud v Hradci Králové dovodil, že podle předpisů provádějících úmluvu CITES do českého práva je přípustné zkoumat původ chovného hejna až k prarodičovskému páru a že pojem „chovné hejno“ ve smyslu nařízení č. 865/2006 zahrnuje v daném případě všechny tři generace papoušků, takže příslušný krajský úřad mohl žádat doložení původu prarodičovského páru.
- 29 ET podal proti tomuto rozsudku kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu (Česká republika), v níž namítal, že Krajský soud v Hradci Králové nesprávně vyložil pojem „chovné hejno“ ve smyslu nařízení č. 865/2006.
- 30 Dle Nejvyššího správního soudu není mezi účastníky původního řízení sporu o tom, že se rodičovský pár narodil v roce 2000 v zajetí v České republice a jeho získání ze strany ET bylo jako takové legální, ani o tom, že původ prarodičovského páru budí podezření. Nejvyšší správní soud si tedy klade zaprvé otázku, zda pojem „chovné hejno“ ve smyslu čl. 54 bodu 2 nařízení č. 865/2006 zahrnuje také předky takových živočichů nacházející se na území některého členského státu.
- 31 Zadruhé, pokud by měl být pojem „chovné hejno“ vykládán striktně, vyvstává dle Nejvyššího správního soudu otázka, zda pojem „založení“ takového hejna, uvedený v čl. 54 bodě 2 nařízení č. 865/2006, zahrnuje v daném případě pouze získání rodičovského páru použitého k rozmnožení, nebo naopak počátek chovné linie, tj. v daném případě získání prarodičovského páru.
- 32 Zatřetí si předkládající soud klade otázku, zda měl být při posuzování žádosti ET o výjimku brán zřetel ještě na určité specifické okolnosti.
- 33 Předkládající soud v tomto ohledu připomíná, že ET získal rodičovský pár legálně a že ke dni jeho získání jednak Česká republika nebyla členem Unie a jednak sice úmluva CITES v České republice platila, avšak vnitrostátní právní úprava, která ji prováděla, nevyžadovala vydání certifikátu podle

úmluvy CITES v případě vnitrostátního převodu. Předkládající soud má tudíž za to, že ET mohl mít legitimní očekávání, že s potomky tohoto rodičovského páru bude dovoleno obchodovat minimálně v rámci České republiky.

- 34 Podle předkládajícího soudu by rovněž mohlo být nezbytné zohlednit při posuzování žádosti o udělení výjimky skutečnost, že byl prarodičovský pár vrácen FU na základě soudního rozhodnutí, jakož i argument ET, že obchod s exempláři narozenými v zajetí snižuje poptávku po nelegálním nákupu exemplářů odchycených z volné přírody. Předkládající soud konečně uvádí, že pokud by ET nebyla udělena výjimka, o níž žádal, jeho vlastnické právo by bylo zúženo na právo držet rodičovský pár a případně jeho potomky bez možnosti s nimi právně nakládat.
- 35 Za těchto podmínek se Nejvyšší správní soud rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Jsou součástí ‚chovného hejna‘ ve smyslu [nařízení č. 865/2006] exempláře, které jsou rodiči exemplářů chovaných příslušným chovatelem, ačkoliv ten je nikdy nevlastnil ani nedržel?
- 2) Pokud je odpověď na první otázku taková, že rodičovské exempláře nejsou součástí chovného hejna, jsou příslušné orgány oprávněny při zkoumání splnění podmínky podle čl. 54 bodu 2 [nařízení č. 865/2006], spočívající v legálním založení hejna, které zároveň nepoškozuje přežití volně žijících exemplářů, prověřovat původ těchto rodičovských exemplářů, a z něj usuzovat, zda bylo chovné hejno založeno v souladu s pravidly obsaženými v čl. 54 bodě 2 tohoto nařízení?
- 3) Lze brát při zkoumání splnění podmínky podle čl. 54 bodu 2 [nařízení č. 865/2006], spočívající v legálním založení hejna, které zároveň nepoškozuje přežití volně žijících exemplářů, na zřetel další okolnosti věci (zejména dobrá víra při převodu exemplářů a legitimní očekávání, že s jejich případnými potomky bude možné obchodovat, případně i méně přísná zákonná úprava účinná v České republice před přistoupením k Evropské unii)?“

K předběžným otázkám

K první otázce

- 36 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 1 bod 3 nařízení č. 865/2006 vykládán v tom smyslu, že pojem „chovné hejno“ ve smyslu tohoto ustanovení zahrnuje předky exemplářů chovaných v chovném zařízení, kteří nebyli tímto zařízením nikdy vlastněni ani drženi.
- 37 Podle ustálené judikatury platí, že při výkladu ustanovení unijního práva je třeba vzít v úvahu nejen jeho znění, ale i jeho kontext a cíle sledované právní úpravou, jejíž je součástí [rozsudek ze dne 8. prosince 2020, Staatsanwaltschaft Wien (Padělané platební příkazy), C-584/19, EU:C:2020:1002, bod 49 a citovaná judikatura].
- 38 Pokud jde v tomto ohledu zaprvé o jazykový výklad čl. 1 bodu 3 nařízení č. 865/2006, z tohoto ustanovení vyplývá, že pojem „chovné hejno“ zahrnuje všechny živočichy v chovném zařízení, kteří jsou používáni k rozmnožování.

- 39 Jak uvedla generální advokátka v bodech 36 a 37 svého stanoviska, k odstranění nejistoty ohledně výkladu čl. 1 bodu 3 nařízení č. 865/2006 nestačí samotné znění tohoto ustanovení, neboť v jeho různých jazykových verzích ho lze chápat různě. Zatímco totiž z některých jazykových znění, například ze znění španělského, německého, francouzského či lotyšského, vyplývá, že pod pojem „chovné hejno“ ve smyslu tohoto ustanovení spadají pouze živočichové, nacházející se v určitém chovném zařízení, tj. vymezeném komplexu s vybavením vhodným k zajišťování živočišného chovu, jiná jazyková znění, například znění řecké, anglické, chorvatské či slovinské, hovoří v širším smyslu o všech živočiších v chovném procesu a zahrnují potenciálně i předky exemplářů, kteří nebyli chovným zařízením nikdy konkrétně vlastněni či drženi.
- 40 Přitom je nesporné, že formulace použitá v jedné z jazykových verzí určitého ustanovení unijního práva nemůže sloužit jako jediný základ pro výklad tohoto ustanovení ani jí nemůže být v tomto ohledu přiznána přednost před jinými jazykovými verzemi, jelikož ustanovení unijního práva musí být vykládána a používána jednotně na základě znění vypracovaných ve všech unijních jazycích (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 24. března 2021, A, C-950/19, EU:C:2021:230, bod 37 a citovaná judikatura).
- 41 Za těchto podmínek je třeba zadruhé zkoumat kontext čl. 1 bodu 3 nařízení č. 865/2006 a cíle sledované tímto ustanovením a právní úpravou, jejíž je součástí.
- 42 V tomto ohledu je třeba podotknout, jak je uvedeno v bodě 1 odůvodnění nařízení č. 865/2006, že cílem tohoto nařízení je zajistit jednak provedení nařízení č. 338/97 a jednak plný soulad s ustanoveními úmluvy CITES a takto zaručit, jak je zdůrazněno v bodě 10 odůvodnění nařízení č. 338/97, co nejširší možnou ochranu druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi.
- 43 Jak na to upozornila generální advokátka v poznámce pod čarou 19 svého stanoviska, z přílohy I usnesení Konference smluvních stran 12.10 přitom vyplývá, že v rámci úmluvy CITES se k registraci zařízení pro chov v zajetí vyžaduje přesná identifikace takového zařízení, jeho vlastníka a správce a dále objektů, v nichž je stádo (hejno) umístěno. Tento pojem „zařízení“ tedy nelze v rámci nařízení č. 865/2006 chápat jako pouhý chovný proces oddělený od jakéhokoli konkrétního fyzického objektu.
- 44 Ze všech předchozích úvah vyplývá, že čl. 1 bod 3 nařízení č. 865/2006 musí být vykládán v tom smyslu, že pojem „chovné hejno“ ve smyslu tohoto ustanovení nezahrnuje předky exemplářů chovaných v chovném zařízení, kteří nebyli tímto zařízením nikdy vlastněni ani drženi.

Ke druhé a třetí otázce

- 45 Úvodem je třeba zaprvé poukázat na to, že podle čl. 8 odst. 1 nařízení č. 338/97 je zakázán prodej exemplářů druhů zařazených do přílohy A tohoto nařízení. Článek 8 odst. 3 tohoto nařízení nicméně členským státům umožňuje udělit z takového zákazu výjimku, mimo jiné pokud exempláře živočišného druhu zařazeného do této přílohy A, které jsou určeny k prodeji, jsou exempláři narozenými a odchovanými v zajetí. V souladu s článkem 54 nařízení č. 865/2006 je možné exemplář živočišného druhu považovat za exemplář narozený a odchovaný v zajetí pouze tehdy, je-li výkonný orgán ubezpečen mimo jiné o tom, že chovné hejno bylo založeno v souladu se zákonnými ustanoveními platnými v době získání a způsobem, který není na újmu přežití příslušného druhu ve volné přírodě.

- 46 Zadruhé ze spisu, jež má k dispozici Soudní dvůr, vyplývá, že povolení k prodeji papoušků, o něž jde ve věci v původním řízení, nebylo ET uděleno s odůvodněním, že je nebylo možné považovat za narozené a odchované v zajetí ve smyslu čl. 8 odst. 3 nařízení č. 338/97, protože dovoz prarodičovského páru do České republiky zajišťovaný jinou osobou neproběhl řádně. V souladu s tím, co bylo uvedeno v bodě 44 tohoto rozsudku, nelze tento pár považovat za součást chovného hejna v držení ET, neboť ten jej nikdy nevlastnil ani nedržel.
- 47 Zatřetí z předkládacího rozhodnutí rovněž vyplývá, že mezi předky papoušků, o něž jde ve věci v původním řízení, lze určit exempláře, které byly odchyceny ve volné přírodě, neboť je mezi účastníky původního řízení nesporné, že se v projednávaném případě jedná právě o tento prarodičovský pár.
- 48 Ve světle těchto skutečností odpoví Soudní dvůr na druhou a třetí otázku.
- 49 Je tedy nutné vycházet z toho, že podstatou druhé a třetí otázky předkládacího soudu, které je třeba zkoumat společně, je, zda musí být čl. 54 bod 2 nařízení č. 865/2006, ve spojení s článkem 17 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“) a zásadou ochrany legitimního očekávání, vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby chovatelem držený exemplář živočišného druhu uvedeného v příloze A nařízení č. 338/97 mohl být považován za narozený a odchovaný v zajetí ve smyslu čl. 8 odst. 3 posledně uvedeného nařízení, jestliže předci tohoto exempláře, kteří nejsou součástí chovného hejna tohoto chovatele, byli před vstupem těchto nařízení v platnost získáni jinou osobou v rozporu s platnými zákonnými ustanoveními nebo způsobem, který je na újmu přežití příslušného druhu ve volné přírodě.
- 50 Na prvním místě je nutno připomenout, že v souladu s judikaturou uvedenou v bodě 37 tohoto rozsudku je třeba vzít v úvahu nejen znění čl. 54 bodu 2 nařízení č. 865/2006, ale i jeho kontext a cíle sledované právní úpravou, jejíž je součástí.
- 51 Dále je třeba zdůraznit, že čl. 8 odst. 3 nařízení č. 338/97, který je výjimkou z obecného pravidla spočívajícího v zákazu jakéhokoli komerčního využití exemplářů druhů zařazených do přílohy A tohoto nařízení, musí být vykládán striktně. Podmínky, za nichž čl. 54 bod 2 nařízení č. 865/2006 umožňuje, aby byl exemplář živočišného druhu považován za narozený a odchovaný v zajetí, tedy musí být rovněž vykládány striktně, neboť účelem tohoto ustanovení je upřesnit působnost tohoto čl. 8 odst. 3.
- 52 Jak vyzdvihla generální advokátka v bodě 52 svého stanoviska, je toto konstatování podepřeno ustanovením čl. II odst. 1 úmluvy CITES, podle něhož musí být obchod s exempláři druhů ohrožených vyhubením předmětem zvlášť přísných opatření, aby nadále neohrožoval jejich přežití, a může být povolován jen za výjimečných okolností.
- 53 Na druhém místě – jak v podstatě uvedla generální advokátka v bodě 51 svého stanoviska – čl. 54 bod 2 nařízení č. 865/2006 používá pojem „založení“ chovného hejna. Jedná se přitom o široký pojem, což umožňuje, aby při posuzování souladu takového chovného hejna s požadavky stanovenými tímto ustanovením byly zohledněny události předcházející samotnému získání chovného hejna chovatelem.

- 54 Toto konstatování je podepřeno článkem 55 nařízení č. 865/2006, podle něhož mohou příslušné orgány zkoumat rodový původ živočicha pro účely použití článku 54 tohoto nařízení. Z toho totiž plyne – jak uvedla generální advokátka v bodě 55 svého stanoviska – že toto ustanovení umožňuje příslušným orgánům zkoumat rodový původ chovného hejna za účelem ověření, zda byla splněna kritéria stanovená v čl. 54 bodě 2 nařízení č. 865/2006.
- 55 Mimoto cíl nařízení č. 865/2006, připomenutý v bodě 42 tohoto rozsudku, hovoří ve prospěch výkladu, že příslušné orgány mají v případě žádosti o vydání potvrzení o výjimce pro prodej exemplářů narozených a odchovaných v zajetí pravomoc zkoumat rodový původ chovného hejna.
- 56 Jak zdůraznila generální advokátka v bodě 57 svého stanoviska, podmínky stanovené v čl. 54 bodě 2 nařízení č. 865/2006 v tomto ohledu odpovídají podmínkám stanoveným v odst. 2 písm. b) bodě ii) části A usnesení Konference smluvních stran 10.16. Toto usnesení bylo přijato kvůli znepokojení nad tím, že obchodování s exempláři deklarovanými jako narozené a odchované v zajetí je nadále z velké části v rozporu s úmluvou CITES a usneseními Konference smluvních stran úmluvy CITES a že může být na újmu přežití volně žijících populací daných druhů.
- 57 Výklad, podle něhož mají příslušné vnitrostátní orgány pravomoc zkoumat rodový původ chovného hejna, je tedy v souladu s cílem úmluvy CITES spočívajícím v posílení kontroly rodového původu exemplářů narozených a odchovaných v zajetí.
- 58 Nicméně i když čl. 54 bod 2 nařízení č. 865/2006 po těchto orgánech požaduje, aby kontrolovaly, jakým způsobem byli předci chovného hejna odchyceni v jejich přírodním prostředí, a ubezpečily se tak o tom, že k jejich odchycení nedošlo způsobem, který byl na újmu přežití druhu ve volné přírodě, ze samotného znění tohoto ustanovení vyplývá, že těmto orgánům neukládá, aby kontrolovaly u předků chovného hejna, zda byli získáni v souladu se zákonnými ustanoveními platnými v době jejich získání, nýbrž aby se u samotného chovného hejna ujistily o dodržení zákonných ustanovení platných pro jeho získání.
- 59 Za účelem určení, zda nebylo chovné hejno založeno způsobem, který byl na újmu přežití daného druhu ve volné přírodě z důvodu odchycení předka tohoto hejna v přírodním prostředí, je vedle toho třeba zohlednit stav daného druhu v okamžiku tohoto odchytu. Jestliže byl tento druh v dané době zahrnut do přílohy I úmluvy CITES, jako je tomu v projednávané věci, je třeba za každých okolností vycházet z toho, že jeho odchycení je na újmu přežití daného druhu ve volné přírodě, a žádný členský stát nesmí mít možnost udělit podle čl. 8 odst. 3 nařízení č. 338/97 výjimku ze zákazu prodeje exemplářů vzešlých z tohoto předka.
- 60 Pokud jde na třetím místě o praktické aspekty zkoumání podle čl. 54 bodu 2 nařízení č. 865/2006, který na jednu stranu požaduje, aby se příslušný orgán ubezpečil o splnění tam uvedených kritérií, a na druhou stranu nestanoví pravidla takového zkoumání ani důkazní prostředky umožňující doložit splnění těchto kritérií, je třeba mít za to, že stanovení takových pravidel a důkazních prostředků je věcí příslušných orgánů členských států. Mezi tyto důkazní prostředky patří povolení či potvrzení upravená tímto nařízením nebo veškeré jiné vhodné doklady, které budou příslušnými vnitrostátními orgány považovány za užitečné (obdobně viz rozsudek ze dne 16. července 2009, Rubach, C-344/08, EU:C:2009:482, bod 27).
- 61 Taková pravidla zkoumání tedy mohou – jak v podstatě zdůraznila generální advokátka v bodech 66 a 67 svého stanoviska – záviset mimo jiné na posouzení rizik dle okolností každého případu a zahrnovat rovněž zkoumání dokumentace o získání chovného hejna.

- 62 Na čtvrtém místě je třeba zdůraznit, že zákaz prodeje exemplářů, kdy jeden z předků byl získán způsobem, který je na újmu přežití druhu ve volné přírodě, jak vyplývá z čl. 8 odst. 1 a 3 nařízení č. 338/97 ve spojení s čl. 54 bodem 2 nařízení č. 865/2006, není neslučitelný s právem na vlastnictví zakotveným v článku 17 Listiny.
- 63 V tomto ohledu je důležité připomenout, že právo na vlastnictví není absolutní výsadou a jeho výkon může být za podmínek stanovených v čl. 52 odst. 1 Listiny předmětem omezení odůvodněného cílem obecného zájmu uznaným Uníí (rozsudek ze dne 20. září 2016, *Ledra Advertising a další v. Komise a ECB*, C-8/15 P až C-10/15 P, EU:C:2016:701, bod 69 a citovaná judikatura).
- 64 Je třeba poukázat na to, že takovým legitimním cílem obecného zájmu je i ochrana volně žijících druhů (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 19. června 2008, *Nationale Raad van Dierenkwekers en Liefhebbers a Andibel*, C-219/07, EU:C:2008:353, bod 27 a citovaná judikatura).
- 65 Jak uvedla generální advokátka v bodě 77 svého stanoviska, nařízení č. 338/97 a č. 865/2006 mimoto zajišťují rovnováhu mezi tímto právem a požadavky spojenými s ochranou volně žijících druhů. K tomu je ještě třeba upřesnit, že takové požadavky umožňují odůvodnit, aby uvádění exemplářů druhů ohrožených vyhubením na trh bylo v zásadě zakázáno. Co se týče konkrétně argumentu ET, že toto uvádění na trh může vést ke snížení počtu odchytů exemplářů těchto druhů ve volné přírodě, stačí uvést, že takové uvádění na trh přispívá k vytváření, zachování či rozšiřování trhu, na němž mají být takové exempláře pořizovány. Unijní normotvůrce se přitom mohl oprávněně domnívat, že již samotná existence takového trhu je do jisté míry hrozbou pro přežití druhů ohrožených vyhubením.
- 66 Pokud jde konečně o skutečnosti uváděné předkládajícím soudem, které se týkají ochrany legitimního očekávání ET, že s potomky svého chovného hejna bude moci obchodovat, nemohou tyto skutečnosti vést k odlišnému závěru.
- 67 Zaprvé, jak uvedla generální advokátka v bodě 74 svého stanoviska, ani v případě, kdy by příslušný orgán dospěl k závěru, že založení chovného hejna bylo ke dni jeho získání legální, nemohl by tento závěr sám o sobě stačit k tomu, aby bylo umožněno udělení výjimky ze zákazu prodeje exemplářů vzešlých z tohoto hejna, protože – jak bylo připomenuto v bodě 59 tohoto rozsudku – by ještě bylo zapotřebí ujistit se o tom, že založení tohoto chovného hejna nebylo na újmu přežití daného druhu ve volné přírodě.
- 68 Zadruhé není relevantní ani skutečnost, že platný právní rámec byl v roce 2000, kdy ET získal své chovné hejno, méně přísný vzhledem k tomu, že Česká republika tou dobou ještě nebyla členem Unie.
- 69 V tomto ohledu stačí připomenout, že působnost zásady ochrany legitimního očekávání nemůže být natolik rozšířena, aby obecně bránila použití nové právní úpravy na budoucí účinky situací vzniklých za působnosti dřívější právní úpravy [rozsudek ze dne 21. prosince 2021, *Skarb Państwa (Pojistné krytí motorových vozidel)*, C-428/20, EU:C:2021:1043, bod 45 a citovaná judikatura].
- 70 Zatřetí, pokud jde o skutečnost, že prarodičovský pár byl v projednávaném případě vrácen jeho dovozci na základě soudního rozhodnutí, stačí uvést, že vzhledem k datu svého vydání, tj. před přistoupením České republiky k Unii, nemůže každopádně takové rozhodnutí představovat skutečnost, kterou by bylo třeba vzít v úvahu pro určení, zda bylo chovné hejno ET založeno v souladu s čl. 54 bodem 2 nařízení č. 865/2006.

- 71 Ze všech předchozích úvah vyplývá, že čl. 54 bod 2 nařízení č. 865/2006, ve spojení s článkem 17 Listiny a zásadou ochrany legitimního očekávání, musí být vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby chovatelem držený exemplář živočišného druhu uvedeného v příloze A nařízení č. 338/97 mohl být považován za narozený a odchovaný v zajetí ve smyslu čl. 8 odst. 3 posledně uvedeného nařízení, jestliže předci tohoto exempláře, kteří nejsou součástí chovného hejna tohoto chovatele, byli před vstupem těchto nařízení v platnost získáni jinou osobou způsobem, který je na újmu přežití příslušného druhu ve volné přírodě.

K nákladům řízení

- 72 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (čtvrtý senát) rozhodl takto:

- 1) Článek 1 bod 3 nařízení Komise (ES) č. 865/2006 ze dne 4. května 2006 o prováděcích pravidlech k nařízení Rady (ES) č. 338/97 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi**

musí být vykládán v tom smyslu, že

pojem „chovné hejno“ ve smyslu tohoto ustanovení nezahrnuje předky exemplářů chovaných v chovném zařízení, kteří nebyli tímto zařízením nikdy vlastněni ani drženi.

- 2) Článek 54 bod 2 nařízení č. 865/2006, ve spojení s článkem 17 Listiny základních práv Evropské unie a zásadou ochrany legitimního očekávání,**

musí být vykládán v tom smyslu, že

brání tomu, aby chovatelem držený exemplář živočišného druhu uvedeného v příloze A nařízení Rady (ES) č. 338/97 ze dne 9. prosince 1996 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi mohl být považován za narozený a odchovaný v zajetí ve smyslu čl. 8 odst. 3 posledně uvedeného nařízení, jestliže předci tohoto exempláře, kteří nejsou součástí chovného hejna tohoto chovatele, byli před vstupem těchto nařízení v platnost získáni jinou osobou způsobem, který je na újmu přežití příslušného druhu ve volné přírodě.

Podpisy